

Aan de leden van vereniging De Zaanse Molen

Betreft: ontwikkelingen rondom vereniging De Zaanse Molen
Zaandam, 12 mei 2025

Beste Leden,

Waarom ontvangt u deze brief?

De afgelopen periode is er veel gebeurd rondom onze vereniging en de Zaanse Schans. Wij zijn veelvuldig in de media gekomen waaronder in het Noord Hollands Dagblad en De Orkaan (zie voetnoot). Dit heeft ook de nodige reacties losgemaakt bij de leden van de vereniging De Zaanse Molen. De emoties lopen hierdoor hoog op. Dat raakt ons en dat hebben we onderschat. We willen u daarvoor oprecht onze excuses aanbieden. Het spijt ons dat we dit niet hebben kunnen voorkomen.

Deze brief is mede tot stand gekomen door een oproep van een groep verontruste leden en oud-bestuurders van de Zaanse Molen. Afgelopen week heeft deze groep zorgen en adviezen geuit aan een afvaardiging van de Raad van Toezicht. Deze zorgen nemen wij ter harte. Als betrokken lid willen we u nu dan ook open en zorgvuldig informeren.

In deze brief leest u meer over:

- het aanstaande raadsbesluit van de gemeente Zaanstad;
- de stappen die wij als vereniging tot nu toe hebben gezet;
- de voortgang van de gesprekken met V.O.F. Verfmolen De Kat;
- de aankomende ledenvergaderingen.

Wat ligt er nu voor op het raadsbesluit van 22 mei?

De huidige situatie op de Zaanse Schans is niet langer houdbaar. Er is sprake van overtoerisme, gebrek aan reguleringsmogelijkheden, onveilige situaties én te weinig inkomsten om het cultureel erfgoed van molens, musea, historische panden en landschap duurzaam te onderhouden. Zonder ingrijpen komt het voortbestaan van onze molens in gevaar en daarmee de Zaanse Schans.

Het college van B&W stelt voor om voor de Zaanse Schans een principebesluit te nemen ter voorbereiding op het mogelijk maken van één ticketmodel, in te voeren in april 2026, waarbij het gebied dan niet zomaar meer vrij toegankelijk is voor toeristen. Voor bepaalde groepen zoals leden van De Zaanse Molen en inwoners van Zaanstad en Wormerland, blijft/worden alle molens, musea en het gebied juist wel vrij toegankelijk.

Samen met stichting Wind Molen Compagnie en de andere erfgoedpartijen; stichting de Zaanse Schans, stichting Zaanse Museum en Museum van het Nederlandse Uurwerk, hebben wij het afgelopen jaar gewerkt aan het 'Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans' (zie bijlage 1). Met dit plan hebben wij uitwerking gegeven aan dit voorgenomen principe besluit en dragen wij zorg voor het beheer en behoud van ons erfgoed, de leefbaarheid en veiligheid in het gebied. We behouden hiermee ook voor de Zaanse Schans dit prachtige Zaanse erfgoed, zonder dat dit ten kosten moet gaan van de belastingbetaler. De Wind Molen Compagnie/ Zaanse Molen ondersteunt dit plan, omdat het voorziet in financiële middelen voor noodzakelijk onderhoud aan al onze 13 molens en molenmuseum, betere regulering van bezoekersaantallen én het vergroten van de veiligheid voor iedereen.

Wat is de voorgestelde oplossing?

De kern van het voorstel is een geïntegreerd toegangsbewijs (één ticket), het opheffen van de openbare toegankelijkheid, onderbouwd met een gezamenlijke businesscase.

Deze businesscase (zie de bijlage 2) is onder meer gebaseerd op de exploitatie van de Wind Molen Compagnie (WMC) en het Meerjaren onderhoudsbeleid van de vereniging. De businesscase omvat niet alleen de kosten voor het onderhoud van onze molens, maar ook dat van de andere musea en de monumentale panden. Samen vormen wij de Zaanse Schans. Belangrijk is dat ook de gemeente hierin investeert. Alle begrotingen van de erfgoedpartijen en de gemeente zijn hierin opgenomen. Er is onderling inzage in elkaars financiële situatie. Hiermee vormt de businesscase de financiële onderbouwing van het Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans.

Welke stappen hebben wij tot nu toe genomen?

De afgelopen jaren hebben we samen met u, onze leden, belangrijke stappen gezet. Iedere stap is besproken en met meerderheid van stemmen in de Algemene Ledenvergadering aangenomen. Ook hebben wij u via De Windbrief en onze Nieuwsbrief geïnformeerd en hebben er veel bijeenkomsten in verschillende setting en omvang plaatsgevonden met leden die tevens vrijwilliger zijn. We zijn ervan uitgegaan dat we u daarmee voldoende hadden meegenomen in de ontwikkelingen. Dat we helder en volledig hebben gecommuniceerd. Maar uit de signalen van betrokkenen en bezorgde leden en oud-bestuursleden begrijpen we nu dat dit gevoel niet overal leeft. Dat doet ons oprecht pijn. We hadden beter moeten luisteren en eerder met u het gesprek moeten aangaan. Dat erkennen we – en daar bieden we onze oprechte excuses voor aan.

We voelen dan ook genoodzaakt om u hierbij alsnog een korte samenvatting te geven van de genomen stappen in de Algemene Ledenvergaderingen:

- ALV 22 november 2021: De ALV stelt de Nieuwe Visie vast met 4 thema's: 1. Organisatiestructuur vereniging en stichting. 2. Samenwerking erfgoedpartijen Zaanse Schans. 3. Communicatie en financiën. 4. Verenigings-/vrijwilligersleven. Vanaf dit moment zijn de eerste stappen gezet in de uitwerking hiervan;
- ALV 15 mei 2023 voorstel statutenwijziging en governance aanpassing personele unie;
- ALV 5 juni 2023: ALV stelt statutenwijziging vast met een aanpassing op basis van Governance Code Cultuur, de personele unie (bestaande uit 2 entiteiten: vereniging De Zaanse Molen en stichting Wind Molen Compagnie), stelt directeur-bestuurder aan en gaat akkoord met invoering Raad van Toezicht-model;

- 2023 t/m 2024: het plan van aanpak met daarin doelen voor uitwerking van de 4 thema's van de Nieuwe Visie; in iedere ALV besproken geëvalueerd;
- ALV 10 juni 2024: ALV stemt in met besluit tot uitvoering van een pilot voor druktebeheersing en entreeheffing tijdens juli-augustus 2024;
- ALV 9 december 2024: ALV stemt in met het Meerjarenbeleidsplan 2025–2030, het Jaarplan 2025 en de begroting. Met de ALV wordt de evaluatie van de pilot besproken: conclusie is dat de huidige open opzet onveilig is, onvoldoende stuurbaar en financieel niet houdbaar. De uitkomsten zijn gedeeld met de gemeente en er wordt gewerkt aan een Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans, WMC zal hierin stap voor stap gaan deelnemen. Door de stapsgewijze aanpak kunnen wij bij elke stap een nieuw besluit nemen, is er altijd een weg terug en worden te grote risico's vermeden.

Waar staan we nu?

De gemeenteraad neemt op 22 mei a.s. een besluit over een "Toekomstbestendige Zaanse Schans". Dat gaat over een eerlijk exploitatiemodel, noodzakelijke veiligheid en het beheersen van bezoekersaantallen. Wij kunnen niet vooruitlopen op deze besluitvorming. U kunt de raadsstukken terugvinden op het publieksporaal van de gemeente, met publicatiedatum 16 april jl. of via: [Toekomstbestendige Zaanse Schans Zaanstad - iBabs Publieksporaal](#)

Onze koers van de vereniging is helder: het erfgoed staat altijd voorop. Als het besluit wordt genomen, zetten wij de volgende stap in samenwerking met de gemeente. In eerste instantie doen wij dit op basis van een leveranciersmodel: de WMC levert draaiende molens, zoals nu ook al gebeurt. Als blijkt dat erfgoed werkelijk centraal blijft staan, kan dit worden uitgebouwd. Elke volgende stap leggen we uiteraard opnieuw aan u, onze leden, voor.

Verfmolen De Kat

De afgelopen weken verschenen er berichten in de media over molen De Kat en de samenwerking met familie Kempenaar. Deze berichten wekten onterecht de indruk dat er sprake is van éézijdige besluitvorming of een conflict. Dat willen wij graag nuanceren.

Molen De Kat is eigendom van onze vereniging. In tegenstelling tot de andere molens is deze verhuurd aan V.O.F. Verfmolen De Kat. Als vereniging streven wij naar gelijkheid en flexibiliteit in de exploitatie van al onze molens. Dat is nodig voor een gezonde bedrijfsvoering en een toekomstbestendig onderhoudsmodel.

De huidige huurovereenkomst eindigt dit jaar. Op de oude voorwaarden kan deze niet worden verlengd. Er zijn gesprekken gevoerd met de ondernemer V.O.F. De Kat over mogelijke nieuwe afspraken. Deze gesprekken zijn nog niet afgerond. Afgelopen week is er door een afvaardiging van de RvT en een ervaren erfgoedbestuurder een gesprek geweest, waarbij het een voorstel betrof voor een ultieme uitnodiging om opnieuw met elkaar in gesprek te komen. Dit aanbod is 9 mei jl. geaccepteerd en wordt thans nader uitgewerkt, Partijen streven naar een nieuwe vorm van samenwerken, waarbij het uitgangspunt is dat solidariteit met de vereniging en haar leden voorop staat.

Aankomende Algemene Ledenvergaderingen

Wij nodigen u uit voor de reguliere Algemene Ledenvergadering op 2 juni. Daarnaast zal er op verzoek van een aantal leden een Buitengewone Algemene Ledenvergadering worden uitgeschreven. De Buitengewone Algemene Ledenvergadering is op basis van onze statuten rechtsgeldig uitgevraagd en zal dan ook worden gehonoreerd. Het onderwerp betreft een motie van wantrouwen tegen het bestuur en de Raad van Toezicht, met verzoek aan de ALV tot ontslag van het bestuur en de Raad van Toezicht. Wij betreuren deze actie, maar zien ons genoodzaakt een extra vergadering hiervoor uit te schrijven en de stemming te laten plaats vinden. De datum hiervan is woensdagavond 28 mei.

U ontvangt binnenkort voor beide vergaderingen een officiële uitnodiging per email. De agenda wordt ook 2 weken van tevoren geplaatst op ons website, zie: <https://www.zaanschemolen.nl/alv/>

Tot slot

Beste leden, als vereniging staan wij voor grote beslissingen. We begrijpen dat dit vragen en zorgen oproept. U mag van ons verwachten dat we zorgvuldig, open en met respect voor het erfgoed én onze leden blijven handelen. Uw betrokkenheid en steun zijn onmisbaar. Samen zorgen we ervoor dat de molens – en daarmee het hart van ons erfgoed – behouden blijven voor de generaties na ons.

Met vriendelijke groet,

Namens bestuur en Raad van Toezicht
vereniging De Zaansche Molen en stichting Wind Molen Compagnie

Bijlagen: (te vinden op onze website via: <https://www.zaanschemolen.nl/brief-aan-leden/>)

Bijlage 1: [Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans](#)

Bijlage 2: [Business Case](#)

Voetnoot

Wij hebben bewust geen contact gezocht met de media aangezien wij deze boodschap/informatie eerst met u als leden van onze Vereniging wilden delen. Daarom zal deze brief aansluitend worden gedeeld met het Noord-Hollands Dagblad en De Orkaan.